

Kedves Olvasó!

Előszó

Folyóiratunk e számával hiánypótló kiadványt szerettünk volna tenni a Tisztelt Olvasó elé. A hiánypótló jelzöt nem olyan értelemben használjuk, mintha az elmúlt pár évtizedben ne jelentette volna a cigányságra irányuló szociológiai kutatások egyik fő irányát a siralmas egészségügyi helyzetkép feltárása, s az annak hátterében meghúzódó okok, tényezők keresése. Számos tanulmány látott napvilágot korábban e témakörben. Ezek egyik része a cigány népesség egészségi állapotának, jellemző betegség előfordulási gyakoriságainak statisztikai mutatóit, azoknak a hazai egészségügyi helyzethez viszonyított elmaradását tárta a nyilvánosság elé, más szerzők a statisztikák mögötti okkeresés irányába vitték a diskurzust. A rossz egészségi helyzet hátterében meghúzódó tényezők közül több érvelési vonal emelhető ki. Egyes szerzők egyértelműen a genetikai adottságokkal, öröklődéssel, orvosbiológiai különbségekkel magyarázzák az eltéréseket, míg mások óvatosabban inkább a szociális háttér, lakásviszonyok, életkörülmények területén keresik az indokokat, s ezzel igyekeznek elemelni a vizsgálatokat az etnikus megalapozottságtól. Számos kutatás az egészségügyi intézményrendszer hozzáállását, illetve a cigány embereknek az ellátórendszerhez való viszonyulását, egészség tudatosságát, illetve annak hiányát is megnevezi a témakör hatótényezői között. Nincs hiány tehát kutatásokban, elméletekben, s több olyan publikáció is napvilágot látott, amelyek igyekeznek rendszerezni ezt a széles témakört, az erre irányuló kutatási eredményeket és eltérő felfogásokat.

Folyóiratunk e számát inkább olyan értelemben gondoltuk hiánypótlónak, hogy mindezt a sokféle megközelítést és eredményt – ugyan a teljesség igénye nélkül, de – egymás mellett megpróbáljuk megmutatni az olvasónak. Nem téve le egyértelmű állásfoglalásunkat az eltérő felfogások egyike mellé sem, inkább csak éreztetve azt, igyekszünk reprezentatív ízelítőt adni a cigányság és egészségügy témakörében fellelhető kutatási tapasztalatokról és álláspontokról.

Rögtön az *Alappon*t rovat írása Forray R. Katalintól egy ilyen reprezentációs kísérlet, amelyben áttekinti a szerző a legfontosabb vizsgálatokat, bemutatja a kutatókat, s rávilágít ezen kutatások alapvető következtetéseire, téziseire.

A *Szélrózsa* rovat tanulmányai önmagukban képviselnek egy-egy reprezentációs irányt. Mindenekelőtt Hajnóczky Tamás egy történeti adalékot ad a diskurzushoz, amikor írásában a XX. század elejének közegészségügyi állapotait vizsgálja az akkori cigányság helyzetének rendezésére irányuló, eddig széles körben nem publikált, kevésbé ismert rendeleteket forrásul használva. Szabóné Kármán Judit első tanulmányában a populációgenetika eredményeit sorakoztatja fel, s mutatja be azokat a jellemző

öröklődő kórképeket, s antropológiai sajátosságokat, amelyeket a cigány népcsoportok vizsgálatai során tapasztaltak a genetikusok. A szerző másik írása azt igyekszik megmutatni, hogy a cigány csoportok és az egészség nem egymástól távol álló területek, a régmúlttól hoz arra példákat, hogyan végezték a cigány közösségekben a gyógyítást, s a „hivatalos orvostudomány” területére hogyan kalandoztak át a múltban, vagy napjainkban cigány származású emberek. E két tanulmányt angol nyelven is közöljük. Feith Helga Judit és Lukács J. Ágnes az egészségügyi ellátórendszer és a hazai cigány csoportok kapcsolatát vizsgálja a szülészeteken megmutatkozó betegjogi kérdések etikai metszetén keresztül. Pakai Annamária, Novákné Szabó Szilvia, Karácsony Ilona és Vajda Réka pedig Zala megyében élő roma nők ismereteit mérték fel a méhnyakrák megbetegedéssel és annak kockázati tényezőivel kapcsolatban. Tanulmányukban eredményeiket ismertetik és vetik össze más, hasonló kutatások tapasztalataival.

Kitekintő rovatunkban folytatjuk a folyóirat korábbi számaiban már elkezdett témát, a Roma Integráció Évtizedének statisztikai eredményeit elemezzük, ezúttal a fókusz a számunk tematikájának megfelelően arra irányítjuk, hogy a Dekád partnerországaiban hogyan változott az ott élő cigány csoportok egészségügyi helyzete, illetve az e területre szorosan kiható szegénység, szegregáció jelenségeit vizsgáló statisztikai adatok elemzésébe is bocsátkozunk Cserti Csapó Tibor írásán keresztül.

Interjú rovatunk számára ezúttal a Wlislöcki Henrik Szakkollégium diákjainak segítségével készítettünk interjút Szirtesi Zoltán kiskundorozsmai háziorvossal, akinek a cigánysággal, s annak egészségi állapotával kapcsolatos írásai évtizedek óta meghatározó és úgy tűnik, megkerülhetetlen elemei a kutatói diskurzusnak.

Napló rovatunkban pedig egy recenziót helyeztünk el Molnár Luca tollából *Papp Réka Kinga: Aki kurvának áll* című könyvéről, ami jóval túllép a prostitúciónak a témakörünkhöz szorosabban kapcsolódó orvosi kérdésein, s pláne meghaladja az etnikus megközelítést, de interjúi révén figyelemre méltó és érzékletes körképet ad a jelenségről. A rovat másik írásában Szilárd István és Katz Zoltán a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Migrációs-egészségügyi Tanszéki Csoportja által létrehozott RomaHealthNetwork névre keresztelt online platformot és adatbázist, illetve az annak hátterében álló fejlesztéseket ismertetik meg az Olvasóval.

A *Galéria* ezúttal Bódi Barbara – Boba – festőnő alkotásából nyújt ízelítőt.

Számunk írásaihoz jó olvasást kívánva

a szerkesztők
2018. június

ALAPPONT

- 9 Forray R. Katalin
Cigány egészség, cigány betegség –
Mitől betegebbek?